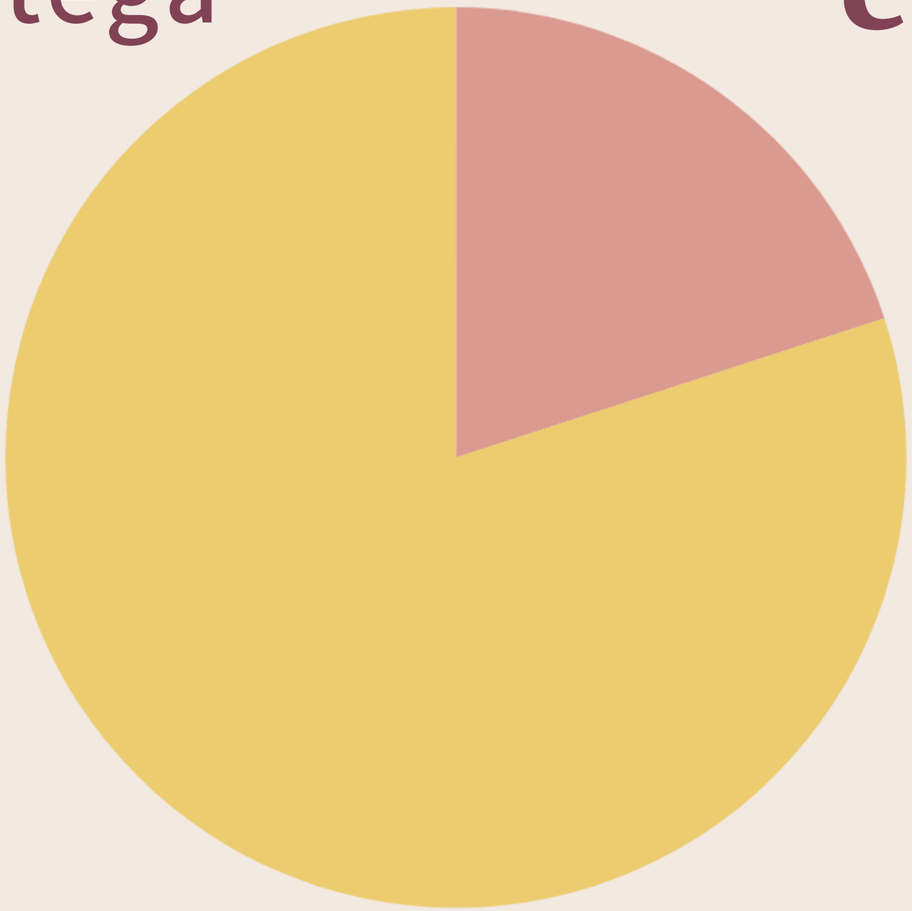
Rahulolu ja 263 ametit – mida näitavad teadusandmed?

Kätlin Anni, PhD
TÜ heaolu-uuringute teadur
13.06.2025
Palgainfo Agentuuri suvealguse seminar

HEAOLU RAHULOLU

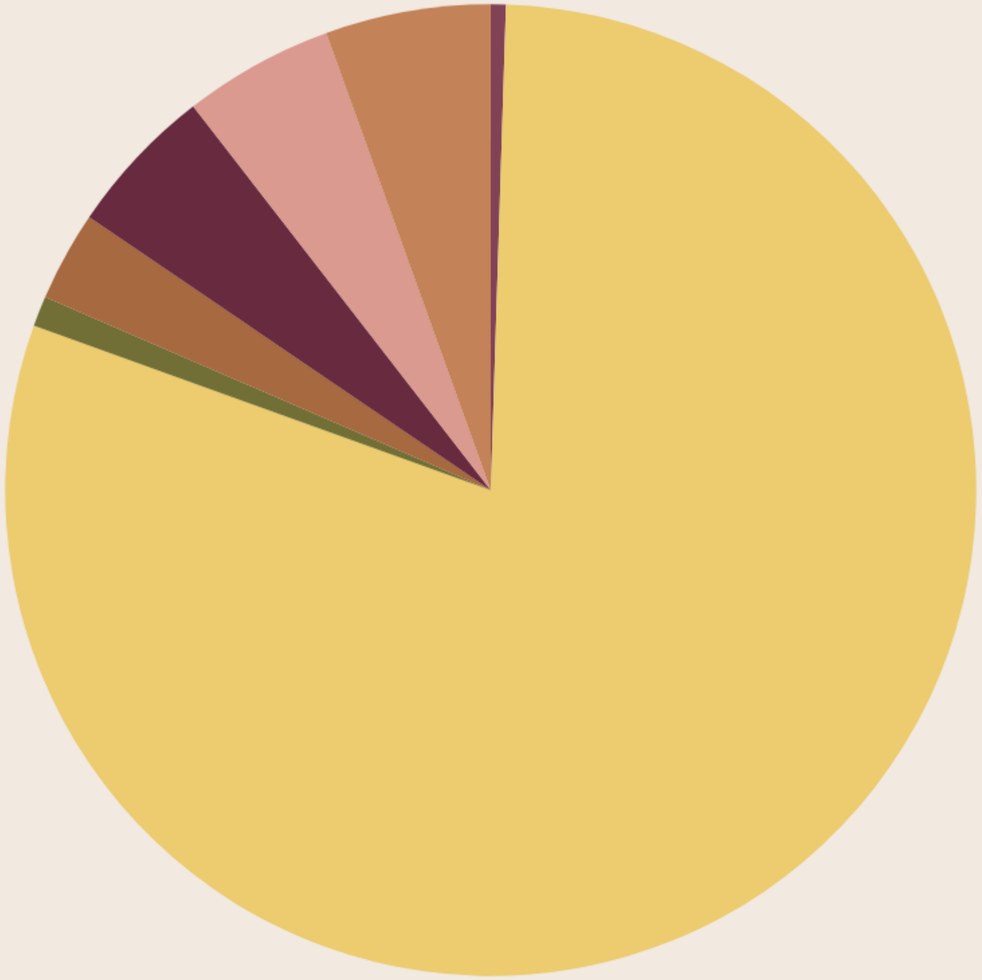
Umbes 80% saab seletada isiksuseomadustega

Mis veel seletab rahulolu erinevusi?

Sugu ja vanus
Haridus
Sissetulek
Töötuse staatus
Abielu / lahutus
Hiljutised elusündmused

Amet?

Varasemad tööd kinnitavad

KÕRGEM RAHULOLU

Kõrgema staatusega ametigruppidel
Kõrgema sissetuleku puhul
Ettevõtjatel
Inimese-keskkonna sobivuse puhul
Teatud töö tunnuste puhul

(Hackman & Oldham, 1976)

Millised töö omadused soodustavad rahulolu?

- **Oskuste mitmekesisus:** töö võimaldab kasutada erinevaid oskusi
- **Ülesande terviklikkus:** töötaja saab teha mingi töö „algusest lõpuni“
- **Ülesande olulisus:** töö tundub olevat tähtis teiste jaoks
- **Iseseisvus:** töötajal on vabadus ja vastutus otsuste tegemisel
- **Tagasiside:** töö tulemustest saadakse selget ja vahetut infot

Varasemate tööde piirangud

- Varasemates töödes pole arvestatud inimese isiksuseomaduste varieeruvusega.
- Uuritud on ainult piiratud arvu laiu ametigruppe – ametid nende sees võivad olla aga väga erinevate rahulolu mõjutavate tunnustega.

Meie uuring

Geenivaramu Isiksuseuuring

N = 68 540

263 ametit

Isiksusemõõdik: 100 isiksuse nüanssi (Henry & Mõttus, 2023)

Eluga rahulolu ja tööga rahulolu

TARTU ÜLIKOOL
psühholoogia instituut

Eesti Geenivaramu

Kui palju mõjutab amet rahulolu?

Eluga rahulolu erinevused ametite vahel: kuni 5%

Tööga rahulolu erinevused ametite vahel: kuni 7%

Abielu, lahutus ja lapse sünd selgitavad vähem kui 0.5% rahulolu variatiivsusest.

Kui palju erinevad ametite lõikes eluga ja tööga rahulolu?

Eluga rahulolu

Amet mõjutab eluga rahulolu, aga suurem osa rahulolust sõltub inimese isiksuseomaduste, hariduse, soo ja vanuse koosmõjust.

Tööga rahulolu

Tööga rahulolu **erineb rohkem ametite lõikes** kui eluga rahulolu.

Kui arvestada inimese isiksust ja demograafilisi näitajaid, ei muutu need erinevused eriti
— **mõned tööd ongi inimestele üldiselt meeldivamad kui teised, sõltumata sellest, milline on inimese isiksus.**

Kõige kõrgem eluga rahulolu

AMET	Keskmine skoor	Valimi suurus
Religioonispetsialistid	54.32	29
Metallitöölised	53.73	34
Ettevõtjad / FIE-d	53.60	69
Meditsiiniassistendid	53.52	73
Psühholoogid	53.49	245
Eriarstid	52.69	345
Eripedagoogid	52.65	186
Massöörid	52.59	155

Kõige madalam eluga rahulolu

AMET	Keskmine skoor	Valimi suurus
Turvatöötajad	47.00	164
Postiljonid	47.06	134
Uuringute küsitlejad	47.26	26
Sõiduõpetajad	47.30	42
Ettekandjad	47.36	216
Telefonimüüjad	47.41	53
Puusepad	47.49	79
Lihunikud	47.66	40

Kõige kõrgem tööga rahulolu

AMET	Keskmine skoor	Valimi suurus
Hambaarstid	55.38	222
Ämmaemandad	55.32	131
Juuksurid	55.21	317
Tervishoiutöötajad	55.13	59
Kirjanikud	55.08	41
Massöörid	54.94	155
IT arendajad	54.49	877
Religioonispetsialistid	54.48	29

Kõige madalam tööga rahulolu

AMET	Keskmine skoor	Valimi suurus
Transpordi- ja laotöölised	44.58	64
Tootmistöölised	44.60	502
Köögiabilised	44.64	72
Muud lihttöölised	45.35	316
Ettekandjad	45.53	216
Telefonimüüjad	45.63	53
Toodete testijad	45.93	78
Koristajad	45.96	530

Mis võiks neid ametite vahelisi erinevusi selgitada?

SISSETULEK

- vähesel määral

PRESTIIŽ

- ei ole seotud eluga rahuloluga
- küll on näha tendentsi tööga rahuloluga

Mis võiks neid ametite vahelisi erinevusi selgitada?

Ameteid kirjeldavad tunnused

USA andmebaasist O*NET
- **Tööalased väärtused**
- **Tööalased huvid**

Tööalased väärtused

SAAVUTUSTUNNE

Tööd, mis võimaldavad inimesel kasutada oma tugevusi ja saavutada nähtavaid tulemusi. Oluline on eneseteostus ja eduelamus.

TÖÖTINGIMUSED

Tööd, mis pakuvad töökindlust, head tasu ja meeldivat töökeskkonda. Oluline on mitmekesisus, turvalisus ja töötingimused.

TUNNUSTUS

Tööd, mis pakuvad karjäärivõimalusi, juhtimisrolle ja prestiiži. Oluline on saavutus, autoriteet ja ühiskondlik staatus.

Tööalased väärtused

SUHTED
Tööd, kus saab aidata teisi ja teha koostööd sõbralikus keskkonnas. Olulised on head kolleegisuhted ja sotsiaalne panus.

TOETUS
Töökeskkond, kus juhtkond on toetav ja õiglane. Tähtis on selge juhendamine ja kindel tugisüsteem.

ISESEISVUS
Tööd, kus saab tegutseda iseseisvalt ja teha ise otsuseid. Väärtustatakse loovust, vastutust ja autonoomiat.

O*NET tööalased väärtused

Saavutustunne

Töötingimused

Tunnustus

Suhted

Toetus

Iseseisvus

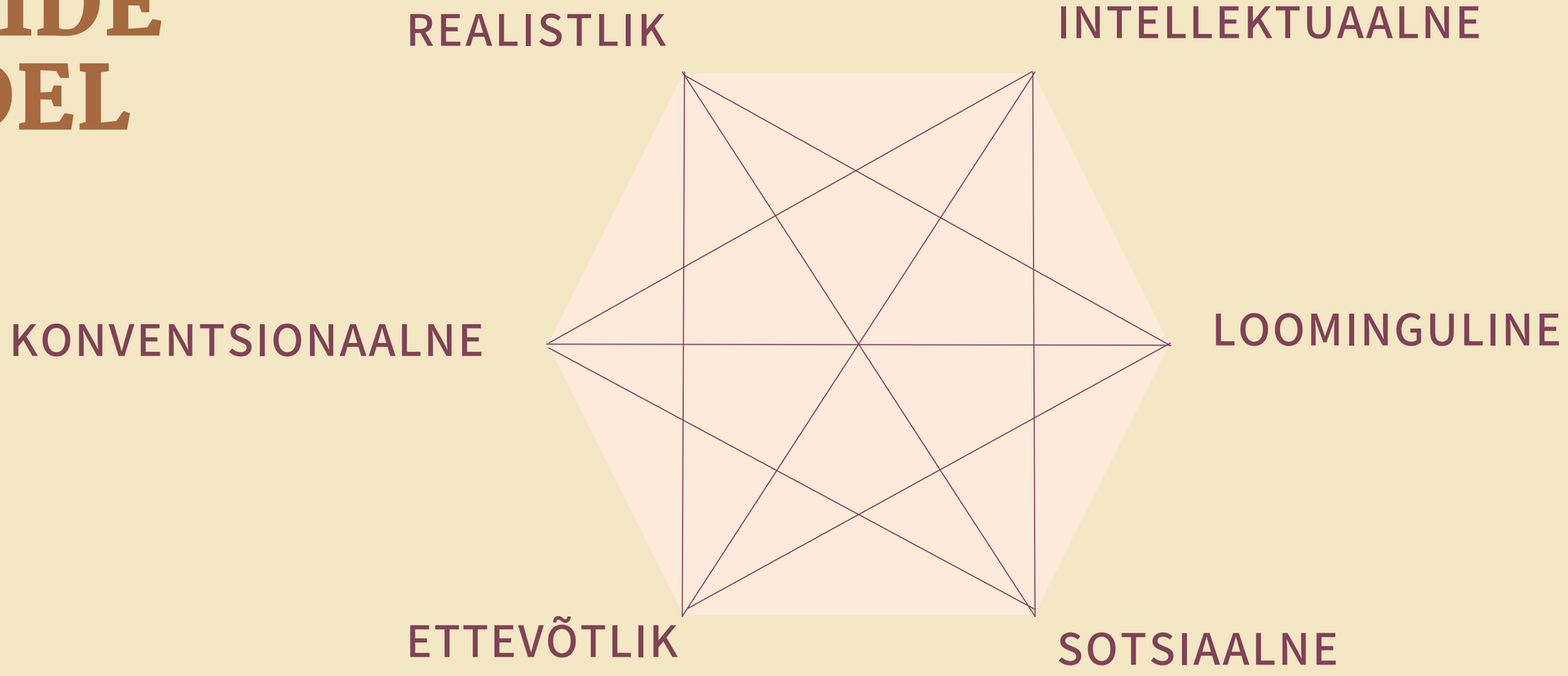
Eluga rahuloluga olulisi seoseid ei ilmnenud

O*NET väärtused

Seosed tööga rahuloluga

Saavutustunne	**0.19***
Töötingimused	0.08
Tunnustus	0.14
Suhted	0.11
Toetus	0.09
Iseseisvus	0.11

HOLLANDI HUVIDE MUDEL

Holland (1959, 1997)

O*NET huvid

	Seosed eluga rahuloluga	ja tööga rahuloluga
Intellektuaalne	0.01	0.17*
Loominguline	0.03	0.12
Realistlik	**0.24*** **	**0.27*** **
Ettevõtlik	**-0.25*** **	**-0.27*** **
Sotsiaalne	-0.03	0.09
Konventsionaalne	**-0.21** **	**-0.29*** **

Realistlikud huvid

nt praktilised ja tehnilised tööd

- Oluline positiivne seos nii eluga kui ka tööga rahuloluga

Intellektuaalsed huvid

nt uurimine, analüüsimine, teaduslik lähenemine

- Nõrk positiivne seos töörahuloluga

Konventsionaalsed huvid

nt tööd, mis hõlmavad reeglite järgimist ja rutiinsemaid ülesandeid

- Seotud madalama rahuloluga – ehk mida konventsionaalsem seda vähem rahuldust pakkuvam

Ettevõtlikud huvid

nt juhtimine ja müük

- Seotud madalama rahuloluga
- Samas **ettevõtjad** olid keskmisest kõrgema rahuloluga

Loomingulised ja sotsiaalsed huvid

nt kunst, õpetamine, aitamine-hooldamine

- Seoseid rahuloluga ei ilmnenud
- Võimalik, et töötingimused ja töö iseloom on väga erinevad

Tulemuste praktiline väärtus

- **Pärast isiksust on amet inimese heaolu üks olulisemaid mõjutajaid**
- **Isiksuseomadusi tuleb arvesse võtta**
  - Isiksus mõjutab otseselt rahulolu
  - Isiksus mõjutab ka seda, milliseid ameteid inimesed valivad
- **Rahulolu ei sõltu eriti prestiižist**
  - Madalama prestiižiga tööd võivad olla rahuldust pakkuvad, eriti kui need on piisava töötasuga ja pakuvad praktilisi „käed-külge“ võimalusi

Aitäh!

Maris Vainre, PhD

Uku Vainik, PhD

René Mõttus, PhD

- Vainre, M., Anni, K., Vainik, U., & Mõttus, R. (2025, May 6). How satisfaction varies among 263 occupations. https://doi.org/10.31234/osf.io/8zqgd_v1
- Uuri oma isiksuse sarnasust 263 ameti isiksuseprofiiliga: www.isiksus.ee